
Број/Број:
Сарајево/Sarajevo, 31. 03. 2011.

**ИЗВЈЕШТАЈ О РАДУ
ПАРЛАМЕНТАРНОГ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ЗА 2010. ГОДИНУ**

1. УВОД

Припадници оружаних снага, у складу са препоруком Парламентарне скупштине Савјета Европе, сматрају се униформисаним грађанима који морају уживати једнаке основне слободе, укључујући и оне дефинисане Европском конвенцијом о људским правима и Европском социјалном повељом. То значи да морају имати механизме заштите својих права и достојанства као и сви остали грађани, у складу с ограничењима које намећу специфични захтјеви обављања војних дужности.

Евидентно је да се од припадника оружаних снага не може очекивати да поштују међународно хуманитарно право и људска права током свог дјеловања уколико се поштовање људских права не обезбиједи у редовима војске, због чега је неопходно свијест о заштити људских права ширити у свим сегментима оружаних структура једне земље.

Институција парламентарног војног повјереника БиХ успостављена је Законом о парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 51/09), који је ступио на снагу 07. 07. 2009. године.

Овим је успостављена нова институција у области заштите људских права и слобода, намијењена искључиво заштити људских права и слобода војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ.

У складу с одредбама Закона о парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Закон), Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ спровела је процедуру избора и за првог парламентарног војног повјереника БиХ (у даљем тексту: војни повјереник) именовала Бошка Шиљековића.

Мандат првом војном повјеренику почео је 16. 09. 2009. године, полагањем заклетве на 60. сједници Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ.

У овом извјештају дат је преглед стања људских права припадника Оружаних снага БиХ, те најзначајније активности које је војни повјереник предузимао током 2010. године.

1.1. Шта је војни повјереник

Парламентарни војни повјереник БиХ је независан повјереник Парламентарне скупштине БиХ чији је циљ јачање владавине права, заштите људских права и слобода војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ, како је то гарантовано Уставом БиХ и међународним споразумима у његовом додатку. Војни повјереник ради искључиво на професионалним основама, не заступајући, не штитећи нити подривајући интересе било које политичке партије, регистроване организације или удружења, или било којег народа у БиХ.

1.2. Циљеви успостављања институције војног повјереника

Циљ успостављања функције војног повјереника је повећање повјерења у војни сектор остваривањем веће транспарентности цијелог административног процеса који се спроводи у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, без довођења у питање војне хијерархије, ауторитета војног командног ланца или смањења војне готовости.

Институција војног повјереника успостављена је с циљем уклањања ризика да ће злоупотреба и злостављање припадника оружаних снага проћи некажњено због недостатка повјерења у интерне дисциплинске процедуре, те због страха од одмазде војних команданата, што би могло угрозити заштиту људских права припадника оружаних снага.

Министарство одбране БиХ у својој структури има успостављен Генерални инспекторат који се у унутрашњим војним оквирима обично бави оперативним питањима, а лице на тој функцији је истовремено и активни припадник Оружаних снага БиХ. Главни недостатак тог механизма је што војска врши надзор над самом собом, што би могло довести до сукоба интереса. Генерални инспектор ипак одговара министру одбране БиХ. С друге стране војни повјереник је независан и за свој рад одговара Парламентарној скупштини БиХ.

1.3. Правни оквир дјеловања парламентарног војног повјереника БиХ

1. Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, која има приоритет примјене у односу на све законе у Босни и Херцеговини,
2. Закон о парламентарном војном повјеренику БиХ,
3. Пословник о раду парламентарног војног повјереника БиХ,
4. Правилник о сарадњи парламентарног војног повјереника БиХ са Министарством одбране БиХ, Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ,

5. Смјернице о основама сарадње парламентарног војног повјереника БиХ са Институцијом омбудсмена за људска права БиХ,
6. Упутство Министарства одбране о примјени Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ и сарадњи са парламентарним војним повјереником БиХ,
7. ОЕБС-ов Кодекс понашања о војно-политичким аспектима безбједности.

2. НАДЛЕЖНОСТИ И ОВЛАШЋЕЊА

Надлежности војног повјереника

- истраживање специфичних питања по упутству Парламентарне скупштине БиХ и Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ,
- истраживање околности које упућују на кршење људских права и слобода војних лица и кадета на основу притужби или на сопствену иницијативу.

Овлашћења војног повјереника

У обављању послова из своје надлежности војни повјереник има право:

- од министра одбране БиХ и особља подређеног министру захтијевати информације и приступ евиденцији
- саслушати подносиоца притужбе, свједока и стручњака
- препустити надлежној институцији да ријешити питање – сарадња са Генералним инспекторатом
- издати одговорајућу препоруку надлежној институцији
- подносити годишње и специјалне извјештаје Парламентарној скупштини БиХ
- питање прослиједити надлежним органима за кривичне или дисциплинске поступке
- захтијевати извјештаје од министра одбране БиХ
- у било којем тренутку посјетити јединице и команде ОСБиХ.

3. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ВОЈНИХ ЛИЦА И КАДЕТА У ОРУЖАНИМ СНАГАМА БиХ И МИНИСТАРСТВУ ОДБРАНЕ БиХ

3.1. Притужбе - опште информације

Свако војно лице или кадет у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ има право да непосредно контактира са војним повјереником, без посредовања званичних служби, те да поднесе притужбу.

У случају предаје притужбе надлежној јединици у којој подносилац служи, одговорно лице обавезно је да у што краћем року, мимо линије командовања и контроле, притужбу на наприкладнији начин упути војном повјеренику.

Неки од разлога за подношење притужбе могу бити:

- права и дужности припадника оружаних снага (да ли постоји дискриминација у погледу остваривања права и извршавања дужности, да ли су прописи правилно примјенењени, те да ли су административне процедуре спроведене у складу са законом)
- начин руковођења и понашања надређених (да ли је присутно омаловажавање, повреда људског достојанства, да ли постоји очигледно шиканирање и злоупотреба заповједних овлашћења)
- модалитети војне обуке (да ли су у складу с утврђеним војним стандардима, да ли је било непримјереног понашања према кадетима за вријеме провођења обуке)
- примјена дисциплинских прописа (да ли је дисциплински поступак вођен у складу са јасно утврђеним процедурама, да ли су доказани наводи због којих је покренут дисциплински поступак, да ли је дисциплинска мјера примјерена повреди дужности која је утврђена у дисциплинском поступку),
- прописи о радном времену, плати и накнадама (да ли су прописи једнако примјенењени на све припаднике оружаних снага, да ли су при примјени прописа направљене грешке због којих последицу носе војна лица)
- локација и врста додијеленог задатака (да ли је наредба у складу са физичком спремом и оспособљеношћу војника, да ли је испоштован принцип једнаког третмана за све, да ли је било више премјештаја него што је то примјерено стандардима службе и да ли су у тим премјештајима директно вршени одређени притисци на војнике у смислу одређеног вида кажњавања)
- приговори у погледу услова живота (као што је смјештај, одјећа)
- приступ медицинским службама и лијечењу (нпр. ако се војник на стражи разболи а командант му не дозволи посјету љекару)
- питања која се тичу унапређења, оцјена радних резултата (посебно је важно да ли су утврђени критеријуми једнако примјенењени на све војнике, те да ли постоји дискриминација у процесу унапређења)

3.2. Поступање по притужбама

У извјештајном периоду запримљене су 132 притужбе, које се према садржају и проблемима који су њима обухваћени могу подијелити у сљедеће групе, и то:

1. статусна питања у вези с окончањем професионалног ангажмана у Оружаним снагама БиХ - 48 притужби,
2. процес унапређења припадника Оружаних снага БиХ путем поступка чиновања - 31 притужба,
3. примјена Закона о платама и накнадама у институцијама БиХ, посебно у сегменту који се односи на накнаду трошкова становања и превоза - 23 притужбе,
4. остала питања - 2 притужбе,
5. обраћање цивила ангажованих у Оружаним снагама БиХ - 23 притужбе,
6. анонимне притужбе - 5 притужби.

Канцеларија парламентарног војног повјереника БиХ обрадила је и ријешила 75 притужби, при чему је уз непосредни ангажман и посредовање војног повјереника ријешено 36 притужби, док је за 39 предмета вођен истражни поступак.

Поступајући по појединачним притужбама, војни повјереник БиХ издао је четири препоруке у предметима у којима је након спроведених истражних радњи утврђено да је било кршења људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ, а чији садржај дајемо у наставку.

3.2.1. Престанак службе професионалним војним лицима у Оружаним снагама БиХ

Током 2010. године Министарство одбране БиХ покренуло је процес престанка професионалне војне службе лицима којима у складу са чланом 101. Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09 и 74/10), због старосне границе, истичу уговори о професионалном ангажману у Оружаним снагама БиХ. С тим у вези војни повјереник одржао је низ састанака са припадницима Оружаних снага БиХ који су добили наредбу о часном отпусту, те се на њихову молбу укључио у процес праћења активности које је Министарство одбране БиХ спроводило у процесу отпуста професионалних војних лица. У том правцу одржано је низ састанака, међу којима се посебно могу издвојити они одржани 8, 11. и 17. 01. 2010. године, са представницима Министарства одбране БиХ, Заједничког штаба Оружаних снага БиХ и Тима за транзицију персонала. Овдје се посебно мора истаћи чињеница да је рад војног повјереника у овом процесу био конципиран искључиво на праћењу процедура отпуста професионалних војних лица из Оружаних снага БиХ, а све с циљем спречавања могућег кршења основних људских права, те осигурања транспарентности цјелокупног процеса.

Министарство одбране БиХ и Оружане снаге БиХ спроводили су процес отпуста у утврђеним циклусима, како би се одржала стабилност и борбена готовост Оружаних снага БиХ, што је давало могућност да се уговор који је истекао припадницима Оружаних снага БиХ продужи до краја 2010, односно до мјесеца фебруара 2011. године. У складу с тим су, путем наредби, као основне критеријуме за предлагање лица за отпуст, односно привремено продужење војне службе утврдили сљедеће: оперативна способност јединица, досадашње извршење задатака у Оружаним снагама БиХ, потреба службе, школска спрема, појединачно залагање, службена оцјена, дисциплинска или кривична одговорност, мишљење првонадређеног команданта, ток службе, прекиди у служби, физичка спрема, здравствена способност, степен инвалидитета и регионална заступљеност. Такође, као посебан критеријум утврђен је и социјални статус припадника Оружаних снага БиХ којима истиче уговор.

Поступајући по притужбама, војни повјереник је утврдио да у појединим случајевима наведени критеријуми нису испоштовани, те да процедуре нису биле транспарентне, да принцип једнаких могућности према истим или сличним способностима није примијењен, те да није поштован принцип материјалне истине, због чега све чињенице нису биле потпуно и правилно утврђене.

Како би се уочене неправилности отклониле, војни повјереник је издао препоруку слjedeћег садржаја:

- I. Потребно је да Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ обезбиједи да се критеријуми за предлагање припадника Оружаних снага БиХ за отпуст у складу са чланом 101. Закона о служби у Оружаним снагама БиХ једнако примјењују у свим командама и јединицама Оружаних снага БиХ.
- II. Предузети све мјере како би принципи транспарентности, материјалне истине, правичности и једнаких могућности били у потпуности испоштовани а нарочито кроз слjedeће:
  - критеријуме на основу којих се утврђује списак припадника Оружаних снага БиХ који ће бити отпуштани из професионалне војне службе поставити на видном мјесту у касарнама и јединицама,
  - утврђене спискове за отпуст објавити најкасније 30 дана прије планираног отпуста, како би евентуални пропусти у састављању спискова могли бити благовремено отклоњени,
  - пружити једнаке могућности свим припадницима Оружаних снага БиХ који су уврштени на списак за отпуст да укажу на могуће пропусте у примјени и вредновању критеријума у њиховом случају.

Министарство одбране БиХ и Оружане снаге БиХ примијенили су препоруку, након чега је број притужби на процес отпуста из професионалне војне службе знатно смањен.

Војни повјереник у свом раду настојао је посредовањем ријешити што већи број предмета како би се уочене неправилности отклониле, те како би се надређеним скренула пажња на одређене појединце којима је право угрожено.

Примјер: Двије сестре, припаднице Оружаних снага БиХ, обратиле су се војном повјеренику наводећи да су отпуштене из професионалне војне службе истог датума. Посебно су изнијеле тешку социјалну ситуацију у породици, при чему су оне једине храниоци у домаћинству у којем живе с оцем, тешким инвалидом, и болесном мајком, те да је једна од сестара приликом рањавања у рату остала без једног плућног крила. На интервенцију војног повјереника министар одбране БиХ поништио је наредбу о "часном отпусту" за једну од сестара, те јој је уговор продужен до краја 2010. године, полазећи управо од тешког социјалног статуса припадница Оружаних снага БиХ.

3.2.2. Процес унапређења припадника Оружаних снага БиХ

Процес унапређења и напредовања у служби у Оружаним снагама БиХ је питање које је војни повјереник највише истраживао у предметима. У том правцу уочено је да процедуре у појединим сличајевима нису биле транспарентне те да ранг-листе нису биле доступне свим припадницима Оружаних снага БиХ. Посебан сегмент, а који се тиче процеса унапређења, јесу подзаконски акти, на основу којих је вршено унапређење, а који у својим појединим дијеловима нису били усклађени са законима, те усклађени међусобно, што је у одређеним случајевима доводило до колизије и различитог тумачења истог правног питања.

Војни повјереник је у правцу унапређења процеса напредовања припадника Оружаних снага БиХ издао препоруку, а разлог за издавање ове препоруке биле су притужбе припадника Оружаних снага БиХ који су учествовали у процесу унапређења према новом Правилнику о унапређењу, број: 13-02-3-1614/10 од 01. 04. 2010. године (у даљем тексту: Правилник), те Упутства о примјени Правилника, које је донијело Министарство одбране БиХ. С обзиром да су у овом али и у другим правилницима уочене одређене нелогичности, као нпр. то да су Упутством, а не Правилником, постављени додатни услови за унапређење, кроз нивое војностручног усавршавања, чиме су стварно извршене измјене у критеријумима за унапређење, а да при томе нису у Правилнику уведени појмови каријерног, функционоланог и специјалистичког нивоа, те дате њихове дефиниције.

Такође, као примјер неусклађености подзаконских аката са Законом о служби у Оружаним снагама БиХ може се навести и обавезно годишње оцјењивања припадника Оружаних снага БиХ, што је један од услова за унапређење.

Наиме, чл. 5. ст. (3), (4) и (5) Упутства у супротности су са чланом 116. тачка д), чланом 122. став (4) Закона о служби у Оружаним снагама БиХ, Правилником о оцјењивању рада професионалних војних лица, број: 04-02-4057/06 од 28. 07. 2006, те чланом 3. тачка б) Упутства. Ради појашњења у наставку цитираћемо одредбе Закона и Упутства, и то како слиједи:

"Члан 116.

д) предлог за унапређење у посљедња два оцјењивања."

"Члан 122.

(4) Оцјењивање професионалних војних лица обавља се сваке календарске године или на основу потребе службе."

"Члан 3. Упутства (Посебни критеријуми за унапређење)

б) службена оцјена у задња два оцјењивања."

Правилником о оцјењивању рада професионалних војних лица децидирано је утврђен поступак оцјењивања на годишњем нивоу, са посебном обавезом Команде за управљање персоналом као тијелом за примјену правилника и процедура оцјењивања. С тим у вези сувишан је изузетак од постављеног услова два узастопна оцјењивања, који је произвољно утврђен Упутством насупрот цитираним одредбама. Такође, необјашњива је одредба члана 5. став (4) Упутства с једне стране, јер су чланом 52. Правилника о оцјењивању рада професионалних војних лица престали да важе правилници о оцјењивању у пријашњем министарству одбране Републике Српске и пријашњем федералном министарству одбране БиХ, а с друге стране јер су припадници Оружаних снага БиХ од ступања на снагу овог правилника до данас морали бити оцијењени према његовим одредбама. Спорна је такође и одредба о оцјенама из мировних мисија и са војностручних усавршавања.

Војни повјереник посебно је цијенио неприхватљивим да се Упутством искључи обавеза комисије за унапређење да писмено одговара на појединачне приговоре, што је у супротности са правом учесника у поступку на ефикасан правни лијек. Сходно томе, Упутство мора бити усклађено с одредбама Закона о управном поступку.

Министарство одбране БиХ дјелимично је примијенило препоруку, те је актом број: 13-02-3-4484-4/09 од 02.11.2010. упутило 12 правилника на објављивање, и то:

1. Правилник о поступку за накнаду материјалне штете у ОСБиХ, број:13-02-3-1616/10 од 01. 04. 2010. године
2. Правилник о пријему у војну службу, број: 13-02-3-1621/10 од 01. 04. 2010. године
3. Правилник о исхрани у ОСБиХ у миру, број: 13-02-3-1622/10 од 01. 04. 2010. године
4. Правилник о критеријумима исхране у ОСБиХ у миру, број: 13-02-3-1623/10 од 01. 04. 2010. године
5. Правилник о употреби застава и обиљежја у ОСБиХ, број: 13-02-3-1625/10 од 01. 04. 2010. године
6. Правилник о војним летачима и летачкој служби у МО и ОСБиХ, број:13-02-3-1626/10 од 01. 04. 2010. године;
7. Правилник о војној дисциплини и дисциплинском поступку, број: 13-02-3-1627/10 од 01. 04. 2010. године
8. Правилник о утврђивању начина и критеријума за коришћење годишњег одмора и одсуства ПВЛ на служби у ОСБиХ, број: 13-02-3-1628/10 од 01. 04. 2010. године;
9. Правилник о надлежностима старјешина за доношење управних и других аката, број: 13-02-3-1629/10 од 01. 04. 2010. године;
10. Правилник о пуковима ОСБиХ, број: 06-02-3-1746-1/10 од 04. 08. 2010. године;
11. Правилник о свечаностима и почастима у ОСБиХ, број: 06-02-3-3578/10 од 04. 08. 2010. године;
12. Правилник о учешћу припадника Министарства одбране и Оружаних снага БиХ у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству, број: 07-02-3-4076/10 од 09. 09. 2010. године.

Такође, Министарство одбране БиХ ажурирало је још 11 правилника, чије називе дајемо у наставку:

1. Правилник о унапређењу војних лица у ОСБиХ, број: 13-02-3-1614/10 од 01. 04. 2010. године
2. Правилник о раду ВПОСБиХ, број: 13-02-3-1617/10 од 01. 04. 2010. године
3. Правилник о оцјењивању рада ПВЛ, број: 13-02-3-1618/10 од 01. 04. 2010. године
4. Правилник о систему класификације војних лица у ОСБиХ, број: 13-02-3-1619/10 од 01. 04. 2010. године
5. Правилник о војној легитимацији, број: 13-02-3-1620/10 од 01. 04. 2010. године
6. Правилник о спровођењу протоколарних активности у МО и ОСБиХ, број: 13-02-3-1624/10 од 01. 04. 2010. године
7. Правилник о кућном реду у МОБиХ, број: 13-02-3-1630/10 од 01. 04. 2010. године
8. Правилник о наградама и похвалама у МО и ОСБиХ, број:13-02-3-1631/10 од 01. 04. 2010. године
9. Правилник о школовању и усавршавању у МО и ОСБиХ, број:13-02-3-1632/10 од 01. 04. 2010. године
10. Правилник о управљању персоналном евиденцијом, број: 13-02-3-1633/10 од 01. 04. 2010. године;
11. Правилник о новчаној награди запосленим у МО и ОСБиХ, број:10-02-3-4270/10 од 29. 09. 2010. године.

Реализација ове препоруке биће праћена и у наредном периоду, а све с циљем што транспарентнијег спровођења процедура те давања једнаке могућности за напредовање припадницима Оружаних снага БиХ према личним и професионалним квалитетима.

3.2.3. Право на национално опредјељење

Спровodeћи истражне радње војни повјереник утврдио је да се појединцима у Оружаним снагама БиХ оспорава право на национално опредјељење од високо-ранжираних официра. Наиме, национална припадност војника одређује се према томе да ли су у службу у Оружаним снагама БиХ прешли из бивше војске Федерације БиХ или Републике Српске, што је посебно забрињавајуће са аспекта изградње стабилних Оружаних снага БиХ. Ово је питање којем ће се убудуће неминовно морати придавати значајна пажња, јер је тренутно поступање у супротности са Уставом БиХ и Европском конвенцијом за заштиту људских права.

У везу с овим питањем, војни повјереник БиХ издао је сљедећу препоруку:

- I. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ обавезни су да испоштују право ХУ на национално опредјељење.
- II. Током процеса отпуста ХУ не смије се "третирати као Бошњак", већ се мора поштовати његов лични интегритет и право изјашњавања - Хрват, католичке вјероисповијести.
- III. Формацијско мјесто додијелено одређеној етничкој групи не може и не смије бити основа за националну одредницу лица које је распоређено на то мјесто, већ се, упркос формацији, мора поштовати неотуђиво право конститутивних народа, националних мањина и осталих да се изјасне онако како желе.

Министарство одбране БиХ у потпуности је спровело ову препоруку, међутим овај проблем евидентиран је и у неким другим случајевима у којима се лицима оспорава право на национално опредјељење, а чиме се директно угрожава њихов национални идентитет.

3.2.4. Услови боравка и смјештаја у касарнама Оружаних снага БиХ

Током 2010. године војни повјереник посјетио је 27 касарни у којима је осим презентација о улози и значају успостављања институције војног повјереника, вршио и увиди у погледу услова живота и рада припадника Оружаних снага БиХ.

Након анализе стања у свим касарнама може се закључити да су припадници Оружаних снага БиХ суочени са проблемима безусловних просторија, при чему су посебно безусловни санитарно-хигијенски простори у поједним касарнама.

Цијенећи потребу да се припадницима Оружаних снага БиХ мора обезбиједити минимум услова за нормалан рад, војни повјереник је у том правцу издао сљедећу препоруку:

- I. Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ обавезни су припадницима 2. пјешадијске чете 1. пјешадијског батаљона 6. пјешадијске бригаде (у даљем тексту: 2. пч/1. пб/ 6. пб) обезбиједити једнаке услове живота и рада у касарни "Жарко Згоњанин" у Приједору као и већини припадника Оружаних снага БиХ распоређених на другим локацијама.
- II. У што краћем року покренути процедуру издвајања новчаних средстава за уређење кухињско-трепезаријског блока и санитарно-хигијенских простора, а

потом, ако се за то створе финансијске претпоставке, и осталих простора у којима живе и раде припадници 2. пч/1. пб/ 6. пб.

III. Предузети све мјере како би се у касарни "Жарко Згоњанин" обезбиједио минималан ниво хигијенско-здравствених услова.

Наиме, војни повјереник је након прегледа просторија у којима живе и раде припадници наведене чете констатовао да су услови у касарни неодговарајући за нормалан рад, нарочито са аспекта хигијенско-здравствених услова. Приликом посјете утврђено је да је зграда касарне у изузетно лошем стању, те да хигијенско-здравствени услови не испуњавају ни минимум стандарда. Имајући у виду стање касарне, те број припадника Оружаних снага БиХ који су распоређени на тој локацији, постојала је оправдана сумња да би постојећи хигијенски услови могли озбиљно угрозити њихово здравље.

3.2.5. Општа оцјена стања људских права и слобода војних лица и кадета у Оружаним снагама БиХ и Министарству одбране БиХ

Стање људских права и слобода припадника Оружаних снага БиХ може се оцијенити добрим.

Кршења су евидентирана на појединачним случајевима, али је спремност руководства Министарства одбране БиХ и Оружаних снага БиХ да све пропусти у процедурама те уочене неправилности отклоне у корист припадника Оружаних снага БиХ дала охрабрење и потврду да нема систематског кршења људских права.

Војни повјереник је поступајући по притужбама настојао у што је могуће већој мјери посредовањем ријешити проблем, на задовољство лица које је упутило притужбу, при чему су министар одбране БиХ и највише војно руководство предузимали мјере на отклањању свих уочених неправилности.

Посебно је вриједна помена чињеница да током извјештајног периода није била ниједна притужба у вези са вјерским слободама, чему је сигурно допринијела и веома добро успостављена вјерска служба у Оружаним снагама БиХ. Војни повјереник цијени да је улога вјерских војних служби кључна у изградњи стабилних оружаних снага кроз ширење свијести о поштовању човјека и његових људских права и слобода.

Међутим, и даље су остала неријешени поједини уочени проблеми који могу бити узроком кршења људских права у појединим областима, при чему војни повјереник сматра да је неопходно да сви органи који се баве сектором одбране и безбједности морају дати свој допринос како би се неправилности уклониле, а степен права и правичности у заштити свих припадника Оружаних снага БиХ подигао на већи ниво.

У наставку дајемо преглед уочених проблема и препоруке војног повјереника на њиховом отклањању:

- I. **медицинска нега и лијечење припадника Оружаних снага БиХ који су распоређени на службу ван мјеста пребивалишта.** Ова лица немају право на бесплатно лијечење у мјестима у којима обављају своје дужности, упркос чињеници да обављају изузетно специфичне послове који су опасни по здравље и живот. Министарство одбране БиХ треба у будућности пронаћи

модалитете како да се ово питање ријеши у корист припадника Оружаних снага БиХ;

II. **Закон о служби у Оружаним снагама БиХ** ("Службени гласник БиХ", бр. 88/05, 53/07, 59/09 и 74/10) у погледу пензионисања официра и подофицира **не примјењује се на цијелој територији Босне и Херцеговине**. Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ треба да уложи додатне напоре како би се обезбиједила потпуна примјена Закона на територији цијеле Босне и Херцеговине;

III. **војна лица која су ангажована у операцијама хуманитарног деминирања - противминске акције (ПМА)** суочена су на низом проблема и тешкоћа у обављању својих послова и задатака, међу којима се може издвојити сљедеће:

- процедуре јавних набавки су преспоре што узрокује кашњења у набавци и испоруци дотрајале деминерске опреме (резервни дијелови, алати, шлемови и заштитни прслуци којима истиче рок употребе) и материјала за маркирање,
- евиденти су проблеми у одржавању система за машинску припрему земљишта,
- недовољна исхрана паса за откривање експлозива,
- смањење персонала по основу престанка уговора о професионалној војној служби при чему је 164 војних лица отпуштено, док су у процес ПМА тренутно ангажована 203 војна лица. Мањак потребног особља додатно отежава и непланско занављање персонала, па је тако од 34 мануелна тима, колико их је било прије отпуста, сада формирано 18 мануелних тимова.

Министарство одбране и Заједнички штаб морају што прије предузети потребне мјере како би се уочени проблеми отклонили у што је могуће већој мјери, јер спора попуна деминерских тимова новим персоналом, дуг период оспособљавања персонала, те врло споро набављање нове и одржавање постојеће деминерске опреме за послове хуманитарног деминирања могу дугорочно имати штетне и велике посљедице са безбједносног аспекта за подручја која су предмет деминирања;

IV. приликом **оцјењивања припадника Оружаних снага БиХ**, уочене су одређене неправилности те изражена субјективност при давању оцјена. У овој области предузете су значајне мјере, међутим Министарство одбране БиХ и даље мора радити на утврђивању објективно мјерљивих критеријума приликом оцјењивања;

V. **утврђивање права на накнаде које немају карактер плате**, као што су право на станарину, право на одвојени живот, посебни војнички додаци. Овдје је важно истаћи да је право на одвојени живот условљено правом на станарину, па људи који раде на специфичним теренима, као што су радио-везивна чворишта, или деминерски терени, а који из објективних разлога не могу склопити уговор са станодавцима јер су подручја ненасељена, не могу остварити ни право на одвојени живот од породице.

Осим тога уочена је спорост администрације у Министарству одбране БиХ, те изузетно сложена и спора писмена комуникација на релацији припадник Оружаних снага БиХ - Министарство одбране БиХ и обратно, а чије посљедице носе војници на терену. Наиме, након наредбе о премјештају, процедуре у вези са раскидом уговора са старим станодавцем и закључивања уговора са новим станодавцем трају предуго, а самим тим војници предуго

чекају да им се накнаде по том основу почну исплаћивати. Министарство одбране БиХ у овом сегменту мора унаприједити систем извјештавања, те рад администрације у потпуности прилагодити јединицама на терену. Такође, потребно је додатно утврдити критеријуме за остваривање права на одвојени живот за специфичне категорије припадника Оружаних снага БиХ, који неће бити условљени правом на станарину.

Надаље, посебни војнички додаци нису градирани према тежини, условима извршења и опасности извршења задатака и радних обавеза, што ствара незадовољство код одређених категорија припадника Оружаних снага БиХ јер, примјера ради, нису једнаки услови рада припадника Оружаних снага БиХ на Бистрику или у Рајловцу, те на радио-везивним чвориштима. Војни повјереник овдје посебно скреће пажњу на припаднике Оружаних снага БиХ ангажованих у техничкој радионици за ремонт и одржавање муниције у Добоју, који раде на делаборацији муниције, те се њихов рад не може квалификовати као рад са материјама опасним по здравље, већ је то више рад са материјама опасним по живот. Министарство одбране БиХ овом проблему треба да приступи студиозно и да утврди да ли се ова питања могу регулисати и на други начин;

VI. називи појединих касарни нису у духу свих конститутивних народа и националних мањина у Босни и Херцеговине, због чега војни повјереник сматра да би Заједничка комисија за одбрану и безбједност БиХ у наредном периоду требало да покрене иницијативу за измјену тих назива.

4. РАДНЕ ПОСЈЕТЕ ЈЕДИНИЦАМА И КОМАНДАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БиХ

Војни повјереник је током 2010. године обавио посјете јединицама Оружаних снага БиХ с циљем презентације улоге и значаја парламентарног војног повјереника БиХ, те Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ. Након обављених посјета, утврђено је сљедеће:

- I. све локације су наслијеђене из претходних војних система, односно од ИФОР-а, СФОР-а и ЕУФОР-а, осим новосаграђених објеката у Орашју и Ливну;
- II. локације већих касарни су у градовима, док су складишта муниције и погонског горива измјештена ван градских зона. Стационарна комуникацијска чворишта постављена су на планинама;
- III. локације углавном немају квалитетну документацију о стању објеката и инфраструктуре. Инфраструктура и објекти на локацијама су у прилично лошем стању, а смјештајни капацитети за рад јединица су ограничени и дјелимично неусловни због старости објеката;
- IV. прилазни путеви према војним локацијама, као и путна комуникација унутар локација нису на потребном нивоу;
- V. снабдијевање електричном енергијом, водом, топлотном енергијом, те одвоз смећа врши се на основу уговора о приступању са надлежним цивилним предузећима, а загријавање просторија на локацијама је комбиновано у зависности од постојеће инфраструктуре;
- VI. ограда око војних локација је дотрајала и у већини случајева има оштећења која треба санирати;

- VII. кантине или ресторани на локацијама су у лошем стању и у већини случајева из техничких разлога нису у могућности припремати храну на двије линије;
- VIII. за обезбјеђење постојећих локација ангажује се велики број људи (око 900 професионалних војних лица на стражарском и чуварском обезбјеђењу мјесечно), и троше се велика материјална и финансијска средства и за њихову логистичку подршку и за само текуће одржавање и плаћање комуналних услуга.

Сходно наведеном, Министарство одбране БиХ и Заједнички штаб Оружаних снага БиХ морају улагати додатне напоре у циљу побољшања услова боравка и рада припадника Оружаних снага БиХ у свим касарнама и локацијама на којима су размјештени. Наиме, евидентан је несразмјер квалитета услова и рада међу касарнама, што се посебно односи на хигијенско-санитетске просторије. Такође, приликом посјета касарнама, доста приговора упућено је војном повјеренику на једноличну исхрану за припаднике Оружаних снага БиХ који су распоређени на стражама, те особље које се налази на истуреним локацијама попут радио-релејних чворишта. Проблеме професионалним војним лицима на терену представља и некавалитетна опрема с којом раде, те спорост при набавци опреме, при чему је утврђено да испорука опреме од момента исказане потребе за њом до њене испоруке траје предуго, што је посебно забрињавајуће када је у питању рад деминерских јединица на терену.

На крају, посебно се мора истаћи и чињеница да је у свим јединицама које је посјетио војни повјереник као проблем означено питање страже, у смислу да број слободних дана који се добије по основу страже није сразмјеран броју дана проведеним на стражи. Слиједом тога број дана радних сати проведених на стражи не исказује се у потпуности на платним листама. Министарство одбране БиХ мора у будућности направити детаљну анализу овог проблема, те утврдити најбоље могуће рјешење у корист професионалних војних лица.

У наставку дајемо преглед касарни и локација које су посјећене, и то:

1. **11. 02. 2010.** – **Дом Оружаних снага БиХ**, када је одржана презентација припадницима Министарства одбране БиХ, Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, Генералног инспектората, те Оперативне команде Оружаних снага БиХ;
2. **18. 02. 2010.** - **Касарна "Рајловац", Сарајево**, посјета команди и јединици ТП, 2. хеликоптерском сквадрону, батаљону ПЗО и дијелу батаљона ЛП бригаде ЗС и ПЗО;
3. **25. 02. 2010.** - **Касарна "Мато Лучић Матурица", Кисељак**, и посјета Другом пјешадијском батаљону 5. пјешадијске бригаде. Осим војног повјереника БиХ, у посјети су у име Парламентарне скупштине БиХ били и представници Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ: Иво Миро Јовић, члан Комисије, Драгица Хинић, секретар, и Јовица Катић, стручни сарадник у Комисији,
4. **04. 03. 2010.** - **Касарна "Заим Имамовић", Пазарић**, у којој је стациониран Центар за основну обуку - команда за обуку и докторину,
5. **18. 03. 2010.** - **Касарна "Милош Обилић", Пале**, посјета Батаљону везе-бригаде тактичке подршке;
6. **25. 03. 2010.** - **Касарна "Косова", Горажде**, посјета Трећем пјешадијском батаљону Четврте пјешадијске бригаде. У овој посјети војног повјереника учешће је узео и бригадир Матија Арачић, војни аташе Амбасаде Републике Хрватске у БиХ. Овом приликом уприличен је и састанак са премијером

Босанско-подрињског кантона Назифом Уручијем, те министром за борачка питања Џевадом Аџеџом.

7. **01. 04. 2010.** - **Касарна "Јосип Каримовић–Грабо", Жепче**, посјета Артиљеријском батаљону Пете пјешадијске бригаде;
8. **08. 04. 2010.** - **Касарна "7. муслиманске бригаде", Зеница**, посјета Првом пјешадијском батаљону Пете пјешадијске бригаде;
9. **14. 04. 2010.** - **Касарна "Травник", Травник**, посјета команди КоиД-а и ЦПР-а,
10. **22. 04. 2010.** - **Касарна "Бутиле", Сарајево**, посјета главној логистичкој бази и Осмом батаљону логистичке подршке Команде логистике,
11. **06. 05. 2010.** - **Касарна "Миралем Југо", Мостар**, посјета Артиљеријском батаљону Четврте пјешадијске бригаде;
12. **08. 05. 2010.** - **Касарна "Аеродром Дубраве", Тузла**, у којој су у оквиру истражних радњи саслушани припадници Оружаних снага БиХ по чијим се притужбама спроводи истрага у Канцеларији;
13. **12. 05. 2010.** - **Касарна "Козара", Бања Лука**, присуство обиљежавању 5. годишњице Трећег пјешадијског (Република Српска) пука Оружаних снага БиХ;
14. **13. 05. 2010.** - **Касарна "Божан Шимовић", Чапљина**, посјета команди и јединици Четврте пјешадијске бригаде и Четвртог батаљона логистичке подршке;
15. **20. 05. 2010.** - **Касарна "Билећки борци", Билећа**, посјета Другом пјешадијском батаљону Четврте пјешадијске бригаде.
16. **07. 06. 2010.** - **Касарна "Козара", Бања Лука**, посјета Команди за подршку Оружаних снага БиХ, Команди за управљање персоналом, Команди и јединици Шесте пјешадијске бригаде, те Команди и јединици бригаде ваздушних снага и противваздушне одбране;
17. **07. 06. 2010.** - **Касарна "Маховљани", Бања Лука**, посјета Првом хеликоптерском сквадрону, Батаљону за летачку подршку Бригаде ваздушних снага и противваздушне одбране, те Седмом батаљону логистичке подршке Команде логистике;
18. **08. 06. 2010.** - **Касарна "Мика Боснић", Бања Лука**, посјета Центру за борбене симулације, Центру за борбену обуку и механизовани батаљон, те Команди за обуку и доктрину;
19. **21. и 22. 06. 2010.** - **Касарна "Адил Бешић", Бихаћ**, посјета Другом пјешадијском батаљону Шесте пјешадијске бригаде када је уприличен и састанак са представницима локалне власти, и то предједавајућим Општинског вијећа Бихаћ Иваном Пршом и његовим сарадницима;
20. **22. 06. 2010.** - посјета Другој чети Првог пјешадијског батаљона Шесте пјешадијске бригаде која је стационирана у Приједору, **касарна "Жарко Згоњанин"**. Том приликом утврђено је да су услови живота и рада на овој локацији изузетно лоши, те се могу квалификовати и као недопустиви. У наредном периоду неопходно је тражити могућности да се реновира ова локација како би припадници Оружаних снага БиХ који су ту распоређени имали једнаке услове рада као и на другим локацијама. У вези с овом посјетом биће израђен појединачни извјештај и издата препорука.
21. **08. 07. 2010.** - **Касарна "Аеродром Дубраве", Тузла**, посјета Команди и јединици Пете пјешадијске бригаде, Петој бригади Логистичке подршке и Оклопном батаљону и чети АБХО бригаде Тактичке подршке;
22. **21. 07. 2010.** - **Касарна "Војвода Степа Степановић", Бијељина**, посјета Трећем пјешадијском батаљону Пете пјешадијске бригаде;

23. **22. 07. 2010.** - Касарна "Синови Посавине", Орашје, посјета Трећем пјешадијском батаљону Шесте пјешадијске бригаде,
24. **15. 09. 2010.** – посјета техничкој радионици за ремонт и одржавање муниције – ТРРОМ која је у оквиру Главне логистичке базе смјештена у Добоју;
25. **15. 09. 2010.** - Касарна "Војвода Ратомир Путник", Добој, посјета команди Логистике дијела ГЛБ и Артиљеријском батаљону Шесте пјешадијске бригаде;
26. **16. 09. 2010.** - Касарна "Здравко Челар", Дервента, посјета Ињжењеријском батаљону Бригаде тактичке подршке;
27. **20. 09. 2010.** присуство тактичкој вјежби бојевог гађања која је одржана на полигону "Мањача" у Бањој Луци.

5. САРАДЊА СА ДРУГИМ ИНСТИТУЦИЈАМА БиХ

Обављајући послове из своје надлежности, војни повјереник имао је успешну сарадњу са:

1. Министарством одбране БиХ,
2. Заједничким штабом Оружаних снага БиХ,
3. Генералним инспекторатом Министарства одбране БиХ,
4. Институцијом омбудсмена за људска права БиХ,
5. Удружењима и невладиним организацијама које се баве питањима заштите људских права у Босни и Херцеговини.

Посебно се мора истаћи добра сарадња са Заједничким колегијумом оба дома Парламентарне скупштине БиХ, Заједничком комисијом за одбрану и безбједност БиХ, те Секретаријатом Парламентарне скупштине БиХ. Сви наведени пружили су значајну подршку и помоћ војном повјеренику у остваривању његових законских овлашћења.

Такође, војни повјереник имао је изузетну сарадњу са међународним организацијама у Босни и Херцеговини, и то:

1. Мисијом ОЕБС-а у Босни и Херцеговини,
2. УСАИД-овим Пројектом јачања парламента у БиХ,
3. УНДП-јем,
4. Центром за парламентарни надзор - *DCAF*,
5. Удружењем војних аташеа акредитовним у Босни и Херцеговини

У наставку дајемо преглед најзначајнијих активности које су релизоване или планиране са наведеним организацијама.

5.1. Сарадња са Мисијом ОЕБС-а у Босни и Херцеговини

Мисија ОЕБС-а у Босни и Херцеговини је у 2010. години подржала војног повјереника у активности обиласка касарни и јединица Оружаних снага БиХ. Осим особља из сједишта Мисије у Сарајеву, војног повјереника пратили су и представници теренских канцеларија Мисије у цијелој Босни и Херцеговини, чиме су додатно оснажили значај

заштите људских права у Оружаним снагама БиХ. Уједно, ово је била прилика да се истакне потреба и значај јачање сарадње локалне заједнице, на чијој територији су размјештене јединице, и Оружаних снага БиХ, у правцу јачање повјерења у систем Оружаних снага БиХ.

Војни повјереник је уз подршку и помоћ Мисије организовао конференцију о теми: "Значај и улога парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине у заштити људских права и слобода војних лица и кадета", која је 19. 10. 2010. године одржана у Сарајеву. Посебан значај овој конференцији својим учешћем дао је њемачки војни повјереник Хелмут Кенигсхаус. Неке од порука конференције исказане су у потреби:

- I. препознавања недостатака у законским одредбама и прописима и потребе да се обезбиједи усаглашеност законских одредаба и интерних војних прописа са правима која произлазе из Европске конвенције о људским правима;
- II. развијања свијести припадника оружаних снага о њиховим правима, при чему припадницима оружаних снага морају бити доступне све информације о њиховим правима, кроз обуке, интерни акти министарства одбране БиХ и Заједничког штаба Оружаних снага БиХ, или пак на друге начине;
- III. развијање осјетљивости заповједника по питању права њихових подређених.

5.2. Сарадња са УСАИД-овим Пројектом јачања парламента у Босни и Херцеговини

Особље ове организације предвођено директором Кристијаном Хауптом пружио је изузетно вриједну стручну помоћ у успостављању Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ, те изради подзаконских аката који су били услов за почетак примјене надлежности и овлашћења војног повјереника БиХ. Истовремено, УСАИД-ов Пројекат јачања парламента у Босни и Херцеговини финансирао је пријем поводом промовисања првог парламентарног војног повјереника који је одржан 28. 01. 2010. године, те посјету војног повјереника Босне и Херцеговине војном повјеренику Бундестага, што је била прилика да се оствари увид у рад и функционисање ове изузетно респектабилне организације, и стечена искуства примјене у Босни и Херцеговини. Такође, вриједна је помена и чињеница да је ова организација преузела улогу посредника у реализацији пројекта финансирања опремања Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ од Министарства одбране, цивилне заштите и спорта Швајцарске Конфедерације.

Генерално се може истаћи да је УСАИД-ов Пројекат јачања парламента у Босни и Херцеговини имао најзначајнију улогу приликом успостављања институције војног повјереника, а ова успјешна сарадња настављена је и током цијеле 2010. године.

5.3. Сарадња са УНДП-јем у Босни и Херцеговини

Допринос у развоју Канцеларије војног повјереника БиХ, те самом раду војног повјереника дао је и УНДП у Босни и Херцеговини. Војни повјереник је уз помоћ ове организације 10. 05. 2010. организовао пријем за све војне аташее акредитоване у Босни и Херцеговини. Ово је била прилика за промовисање успјешне сарадње са војнодипломатским кором у Босни и Херцеговини, те презентовање рада војног повјереника уз размјену мишљења у погледу надоградње система заштите права припадника Оружаних снага БиХ.

Организација УНДП-ја изразила је спремност за израду пројекта помоћи војном повјеренику, који би између осталог обухватио и финансирање двије стручне особе за рад у Канцеларији парламентарног војног повјереника БиХ, што ће бити од немјерљивог значаја за даљи развој Канцеларије. Реализација овог пројекта биће обављена током 2011. године.

5.4. Сарадња са Центром за парламентарни надзор (DCAF)

Подршку и спремност за помоћ војном повјеренику изразио је и DCAF, који ће у наредном периоду финансирати рад једног правника у Канцеларији парламентарног војног повјереника, чиме ће заједно с УНДП-јем бити значајно ојачани капацитети Канцеларије, а тиме и ојачано дјеловање војног повјереника.

На крају се посебно мора нагласити спремност **Министарства одбране, цивилне заштите и спорта Швајцарске Конфедерације** да финансира опремање Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ. Овај пројекат је реализован у фебруару 2011. године, на основу којег је Канцеларија опремљена изузетно вриједном опремом, а која је била неопходна за нормалан рад војног повјереника и особља ангажованог у Канцеларији.

6. САСТАНЦИ И ДРУГЕ АКТИВНОСТИ ВОЈНОГ ПОВЈЕРЕНИКА

С циљем промовисања улоге и значаја институције војног повјереника у Босни и Херцеговини, посебно због чињенице да је ово прва институција овакве врсте у региону, војни повјереник уприличио је сљедеће састанке:

1. 10. 02. 2010. састанак са командантом ЕУФОР-а у Босни и Херцеговини генерал-мајором Бернардом Баиром;
2. 16. 02. 2010. састанак са вјерским великодостојницима у Оружаним снагама БиХ, и то: јерејем Слађаном Влајићем, дон Томом Кнежевићем и војним муфтијом Исмаилом Смајловићем. Тема састанка била је "Организовање вјерских активности у Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, вјерске слободе и брига о вјерском животу припадника Оружаних снага БиХ";
3. 18. 02. 2010. састанак са командантом Штаба НАТО-а у БиХ бригадним генералом Џоном В. Булардом,
4. 05. 03. 2010. састанак са потпуковником Владимиром Кабаивановим, војним аташеом Републике Бугарске у Босни и Херцеговини,
5. 05. 03. 2010. састанак са Амном Бербић, шефицом Одјела за људска права и правду Развојног програма Уједињених нација у БиХ (УНДП). Наглашена је спремност УНДП-ја да током вишегодишњих пројеката оснажи и ојача улогу Канцеларије;
6. од 09. до 12. 03. 2010. године, на позив Бундестага и војног повјереника Бундестага господина Рајнолда Робеа, војни повјереник са сарадницом Алмом Тајић и директором УСАИД ПСП у БиХ, Кристијаном Хауптом, боравио је у службеној посјети Бундестагу. Тежиште посјете био је на презентацији начина и услова рада војног повјереника Бундестага, те је у складу с тим конципиран и програм посјете;

7. 17. 03. 2010. посјета амбасадора Швајцарске у БиХ Ролфа Ленца и војног аташеа у Амбасади Швајцарске у БиХ, пуковника Мартина Транслера. Током ове посјете утврђене су активности за реализацију пројекта опремања Канцеларије парламентарног војног повјереника, који води представник Министарства одбране Швајцарске, др Кристијан Катрина;
8. 19. 03. 2010. војни повјереник примио је у посјету бригадира Антуна Туњу, одбрамбеног аташеа Амбасаде Републике Словеније у БиХ и бригадира Матију Арачића, војног аташеа Амбасаде Републике Хрватске у БиХ. Током сусрета са бригадиром Туњом, који обавља функцију секретара Удружења војних аташеа у Босни и Херцеговини, и бригадиром Арачићем, замјеником секретара Удружења, војни повјереник разговарао је о могућностима сарадње са Удружењем војних аташеа у БиХ,
9. 01. 04. 2010. - одржан је састанак с Роаном Максвелом, шефом Политичко-војног савјетодавног одјела Штаба НАТО-а у Сарајеву;
10. 08. 04. 2010. - војни повјереник присуствовао је свечаности поводом потписивања Уговора између Министарства одбране БиХ и Свете Столице о душебрижничтву католичких вјерника у Оружаним снагама БиХ;
11. 09. 04. 2010. - представник Канцеларије присуствовао је у Приједору савјетовању о теми "Преношење знања о увођењу система одрживог управљања животном средином у одбрамбене системе демократских земаља";
12. 09. 04. 2010. - учешће у обиљежавању 5. годишњице Прве пјешадијске (гардијске) пуковније Оружаних снага БиХ одржане у Кисељаку,
13. 15. 04. 2010. - учешће у обиљежавању 5. годишњице Пјешадијског (ренџерског) пука Оружаних снага БиХ одржане у Бихаћу;
14. 21. 04. 2010. - учешће на семинару о теми "Кодекс о војнополитичким аспектима безбједности", који је у организацији ОЕБС-а одржан у Сарајеву. Том приликом војни повјереник одржао је презентацију о значају и улози војног повјереника у заштити људских права и основних слобода припадника Оружаних снага БиХ;
15. 22. 04. 2010. - војни повјереник је у Пазарићу присуствовао свечаном потписивању Уговора о професионалној војној служби у Оружаним снагама БиХ за 296 нових војника;
16. 29. 04. 2010. - учешће у радионици о уништавању вишка наоружања у Босни и Херцеговини која је, у организацији УНДП-ја и Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, одржана у Мостару,
17. 23. 06. 2010. - одржан састанак са представницима Парламентарне скупштине НАТО-а приликом њихове посјете Заједничкој комисији за одбрану и безбједност БиХ;
18. 15. 06. 2010. одржан је састанак са извршним председавајућим Парламентарне комисије за оружане снаге Аустрије Антоном Галом и шефом Канцеларије Парламентарне комисије за оружане снаге Аустрије Карлом Шнеманом. Том приликом војном повјеренику је уручена плакета као знак сјећања на Другу међународну конференцију институција омбудсмена за оружане снаге која је одржана у априлу у Бечу. Током сусрета гости из Аустрије изразили су подршку раду војног повјереника и упутили му позив да посјети аустријски парламент и парламентарну комисију за оружане снаге с циљем упознавања са

заштитом људских права војника, те принципима и процедурама који се примјењују у Аустрији;

19. 02. и 08. 09. 2010. године одржан је састанак са представницима Мисије ОЕБС-а у Босни и Херцеговини – Одјел за безбједносну сарадњу - у оквиру којих су обављене припремне консултације и припреме за конференцију о теми: "Значај и улога парламентарног војног повјереника БиХ у заштити људских права и слобода војних лица и кадета". Договорено је да се конференција одржи 19. 10. 2010. године.
20. 10. 09. 2010. одржан је радни састанак са начелником Заједничког штаба Оружаних снага БиХ генерал-пуковником Миладином Милојчићем.
21. 13. 09. 2010. одржан је састанак са представницима Интернационалне лиге хуманиста.
22. 21. 09. 2010. одржан је састанак са Јуријем Афанасијевим, резидентним представником Развојног програма Уједињених нација у Босни и Херцеговини (УНДП). Г. Афанасијев је информисан о активностима које се проводе с циљем унапређења рада канцеларије, те примјене Закона о парламентарном војном повјеренику БиХ и јачања владавине права, заштите људских права и слобода војних лица и кадета. Војни повјереник упознао је представника УНДП-ја да је БиХ једина земља у региону која има институцију Канцеларије парламентарног војног повјереника, те на тај начин законски регулише људска права и слободе војних лица у БиХ. Јури Афанасијев је изразио задовољство што у БиХ ради Канцеларија, те исказао свесрдну подршку УНДП-ја.
23. 22. 09. 2010. војни повјереник посјетио је Министарство одбране БиХ и одржао састанак са представницима вјерске службе у Оружаним снагама БиХ, и то: војним муфтијом Исмаилом Смајловићем, јерејем Слађаном Влајићем и дон Томом Кнежевићем.
24. 29. 09. 2010. војни повјереник посјетио је Институцију омбудсмена БиХ за заштиту људских права, гдје је одржао састанак са омбудсменима Јасминком Џумхур и Нивес Јукић, у оквиру којег је анализирана досадашња сарадња и утврђене активности за наредни период.
25. 31. 09. и 01. 10. 2010. полазници *Defense College* НАТО-а боравили су у студијској посјети Министарству одбране БиХ и Парламентарној скупштини БиХ. Том приликом војни повјереник је презентовао институцију парламентарног војног повјереника БиХ као нови вид парламентарног надзора над Оружаним снагама БиХ са аспекта заштите појединачних права и слобода припадника Оружаних снага БиХ.

7. СЕМИНАРИ, РАДИОНИЦЕ, ПОСЈЕТЕ

7.1. Семинари и радионице

Војни повјереник је у извјештајном периоду учествовао на сљедећим семинарима и радионицима:

1. од 16. до 18. 06. 2010. - учешће на Трећем стратешком војнополитичком семинару који је, у организацији Мисије ОЕБС-а у БиХ, Министарства одбране БиХ и Генералштабног колеџа њемачких оружаних снага, одржан у Сарајеву,

- на конференцији о теми "Парламентарни надзор безбједносног сектора земаља југоисточне Европе", која је, у организацији RACVIAC-а, Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ и Мисије ОЕБС-а у БиХ, од 27. до 29. 06. 2010. године, одржана у Сарајеву,
- Регионална конференција о извозу и увозу наоружања и војне опреме, те уништавању вишка наоружања, одржана у Сарајеву.

7.2. Посјете војног повјереника

Војни повјереник је на позив Бундестага и војног повјереника Бундестага господина Рајнолда Робеа боравио у службеној посјети Бундестагу у периоду од 9. до 12. 03. 2010. године.

Имајући у виду чињеницу да институција војног повјереника Бундестага има традицију дугу 50 година, те да је у сегменту заштите људских права и слобода војних лица њемачки модел међу најбоље развијеним моделима у свијету, ова посјета имала је вишеструки значај у раду Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ, а нарочито у сљедећим сегментима:

- пружена је могућност да се кроз радне активности војног повјереника Бундестага, које су биле саставни дио програма посјете, у најкраћем сажме цјелокупан дјелокруг војног повјереника, од његове посјете касарни и јединици, до његовог и начина рада особља у институцији војног повјереника Бундестага;
- с обзиром да је изградња капацитета Канцеларије парламентарног војног повјереника БиХ тек у почетној фази, а самим тим и утврђивање радних процедура, посјета је пружила могућност да се кроз директно учешће у раду војног повјереника Бундестага дио најбоље праксе преузме и у Канцеларији;
- положај Канцеларије војног повјереника у Бундестагу, поступак предлагања и доношења буџета за потребе Канцеларије, начин располагања средствима и расподјела надлежности администрације Канцеларије и администрације Бундестага, а све с циљем осигурања законски гарантоване самосталности војног повјереника;
- посебан сегмент који ће користити Канцеларији у будућем раду је питање заштите људских права и слобода учесника војних мисија ван Босне и Херцеговине, чему војни повјереник Бундестага посвећује посебну пажњу, те у складу с тим већ има изграђену праксу.

Посебно је значајно и учешће војног повјереника на Другој међународној конференцији институција омбудсмена за оружане снаге – ICOAF која је, од 25. до 28. априла 2010. године, одржана у Бечу, Република Аустрија. Тема конференције била је "Улога институција омбудсмена у промовисању и заштити људских права кадрова оружаних снага и ветерана", у оквиру које је усвојена декларација под називом "Бечки меморандум".

Заједно са члановима Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, војни повјереник учествовао је у службеној посјети Хрватском сабору, Министарству одбране и Главном штабу Републике Хрватске, која је, у организацији Мисије ОЕБС-а у БиХ, реализована од 9. до 11. 06. 2010. године.

На крају, на позив Антона Гала, извршног предсједавајућег Комисије за оружане снаге Парламента Аустрије, војни повјереник боравио је у служеној посјети овој комисији 25. и 26. 11. 2010. године.

На крају треба истаћи да је војни повјереник и поред тешкоћа у раду (недовољан број запослених, просторије, посебан режим рада у Канцеларији који је дијаметрално различит од рада Парламентарне скупштине БиХ, потреба за властитом систематизацијом радних мјеста у Канцеларији, с обзиром да се разматрају осјетљива питања, финансијска независност) у оквиру редовних активности, свакодневно одржавао састанке са припадницима Оружаних снага БиХ који су исказали интерес и потребу да разговарају с њим.

Истовремено, војни повјереник присуствовао је свим сједницама Заједничке комисије за одбрану и безбједност БиХ, Представничког дома и Дома народа Парламентарне скупштине БиХ.

ПАРЛАМЕНТАРНИ
ВОЈНИ ПОВЈЕРЕНИК
Бошко Шиљеговић